

The Demeter logo is positioned at the top center of the page. It consists of the word "demeter" in a white, lowercase, sans-serif font, set against a solid orange rectangular background. The orange background has a slight shadow effect, making it appear to float above the main image.

demeter

A green circular graphic is located in the upper right quadrant of the image. Inside the circle, the Dutch phrase "Barstens-
vol leven" is written in a white, handwritten-style font. The circle is semi-transparent, allowing the background image of the children to be visible through it.

Barstens-
vol leven

The central image shows two young children in a field. On the left, a boy with blonde hair, wearing a dark blue sweater and green pants, is holding a white bucket and pouring seeds into the air. On the right, a girl with blonde hair, wearing a blue and white striped dress and red boots with white stars, is smiling and waving her hand. The field is filled with dark soil and some green plants. The background shows a line of trees under a blue sky with light clouds.

KIES VOOR DE LANDBOUW VAN DE TOEKOMST

Demeter is het kwaliteitskeurmerk voor
biodynamische landbouw en voeding

BIODYNAMISCH SINDS 1924

Geef het leven door met de kwaliteitsproducten van Demeter

Al in 1924, lang voordat de milieu- en klimaatproblematiek voor een breed publiek zichtbaar en bekend werd, is de biodynamische (BD) landbouw vanuit de zorg voor de aarde ontstaan. Onze kernwaarden zijn gebaseerd op liefde & respect voor het leven en de opdracht van de mensheid om de aarde op een verantwoorde wijze door te geven aan volgende generaties.

Een herstellende landbouw met als oogst kwaliteitsproducten, herkenbaar aan het Demeter-keurmerk waarvan een volledig assortiment te vinden is bij biologische speciaalzaken en sommige boerderij- en webwinkels. Onze grensverleggende normen en richtlijnen gaan verder dan biologisch. Demeter staat voor vitale voeding uit een vruchtbare aarde die bijdraagt aan de gezondheid van mens en planeet.

Met jouw aankopen bied je ruimte aan deze levende landbouwcultuur barstensvol leven om zo het leven door te geven.

Maaike: 'Kies jij ook voor gezonde voeding, voor een gezonde aarde?'

A woman with long brown hair, wearing a dark blue tank top and light blue pants, stands in an orchard. She is looking upwards and to the right, with her hands slightly away from her body. The background is filled with lush green trees under a clear blue sky. The scene is brightly lit, suggesting a sunny day.

'Klimaatverandering vraagt om flexibiliteit en creativiteit'

Maaïke maakt zich zorgen om de klimaatverandering. 'De vaste riedeltjes kunnen we niet meer standaard afdraaien. April kan tegenwoordig al heel droog en heet zijn. Deze nieuwe realiteit vraagt steeds vaker om een grote flexibiliteit en creativiteit.'

Maar met haar biodynamische manier van werken, blijft ze vertrouwen op de veerkracht van de natuur. Allereerst heeft de boomgaard een rijk bodemleven, dat de extreme droogte en regenval deels opvangt. Daarnaast teelt ze een ruime keuze aan robuuste fruitrassen, waaronder Santana en Concorde: "Er is altijd wel een ras dat een goede oogst geeft." De grootste zorg die Maaïke heeft is dat er nog zo weinig mensen voor biologische en biodynamische voeding kiezen omdat ze het te duur vinden: "Ik hoop dat meer mensen gaan kiezen voor gezonde voeding voor een gezonde aarde."

MAAIKE BISCHOT, BOOMGAARD MTS TWISK

JOHN ARINK, EKOBOERDERIJ ARINK:

Naar een klimaatneutrale landbouw

Drie biodynamische boeren – waaronder John Arink van de biodynamische Ekoboerderij Arink in Lieveelde (Gelderland) – hebben hun kennis gebundeld in Landbouwcollectief Meino Smit, een biologische akkerbouwer die in Wageningen gepromoveerd is op de efficiëntie van de landbouw en er achter kwam dat onze industriële landbouw niet efficiënt is, omdat we steeds meer energie zijn gaan gebruiken om een kilo voedsel te produceren. Onder leiding van deze onderzoeker gaan zij hun bedrijven zo circulair mogelijk maken.

Biodynamische landbouw en energie

Op diverse biodynamische bedrijven worden alternatieven gezocht voor het gebruik van fossiele brandstoffen. Naast windmolens en zonnepanelen die steeds meer bedrijven gebruiken voor energieopwekking, wordt er gewerkt aan de eerste waterstoftractor voor op een Demeter bedrijf, werken er enkele biodynamische bedrijven nog met paardenkrachten en is er ook een fietstractor in ontwikkeling om grond te bewerken zonder het gebruik van diesel.

Een belangrijke bezuiniging op het gebruik van fossiele brandstoffen is dat Demeter bedrijven geen kunstmest en chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen gebruiken. Vooral voor de productie van kunstmest is veel aardgas nodig.

Met 100% eigen voer- en stroteelt voor hun 50 melkkoeien en 120 kalveren is het bedrijf van John en zijn vrouw Liane al bijna klimaatneutraal.

Toen de landbouw in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw ging opschalen, was het aanvoeren van energie en grondstoffen geen issue. "Door de klimaatverandering en stijgende grondstoffenprijzen is dit onhoudbaar. Hoewel ik een positieve Bourgondiër ben, voorspel ik paniek en chaos als we niet op tijd anticiperen." John en Liane hebben hun roer al om: "Na twintig jaar hard werken hebben wij ons losgewrikt.

Alles wat hier groeit en bloeit is onderdeel van het systeem. Ook onze stierkalfjes houden we aan. Na een goed leven in de kruidenrijke weilanden gaan ze op tweejarige leeftijd naar de slager. Het vlees verkopen we via onze boerderijwinkel. Stoppen met diesel is nog een uitdaging. Dat wordt dan ook één van de eerste projecten van het klimaatcollectief."

Hoe kijkt John naar de consumptie van vlees en zuivel binnen het klimaatvraagstuk? "Wanneer je herkauwers in een circulair systeem houdt, is er niks aan de hand. Je hoort toch ook niemand over de elanden in Lapland? ■

LEVENDE BODEM

Voor mens en planeet

Gezonde, levenskrachtige voeding heeft een basis: een vruchtbare aarde. Dagelijks verdwijnen wereldwijd per minuut 30 voetbalvelden vruchtbare landbouwgrond door erosie en overbemesting. Hiermee ondergraven we de basis van ons bestaan.

Biodynamisch werkende boeren en tuinders verzorgen de bodem door zuinig om te gaan met meststoffen - wij hanteren de strengste normen voor mestgebruik - en door de bodem en gewassen te verrijken met natuurlijke biodynamische preparaten. Zo werken wij aan evenwichtige groei en een levende bodem. We voeden de bodem met vooral vaste dierlijke mest en compost, zodat de bodem de plant kan voeden. De positieve effecten hiervan zijn in langjarige praktijkproeven aangetoond. Wij geven de bodems voldoende rust om te herstellen, aansluitend op het ritme van de natuur.

INSECTENLEVEN

Door geen chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen te gebruiken - Demeter hanteert de strengste normen wat betreft gewasbeschermingsmiddelen - dragen onze boeren en tuinders bij aan het schoonhouden van ons drinkwater. Dit kan dankzij de optimale bodemverzorging, wat onze biodynamische gewassen minder gevoelig maakt voor ziekten en plagen. In onze bodems leven tal van wormen en insecten die weer als voeding dienen voor de vogels.

Een levende bodem kan bij weersextremen beter water vast houden (bij aanhoudende droogte) maar ook afvoeren (in geval van extreme regenval) én tegelijk koolstof opslaan. **Zo draagt ons bodembeheer bij aan de vermindering van onze klimaatproblemen.** BD-landbouw zorgt voor een rijk bodemleven als basis voor volwaardige kwaliteit van voeding, barstensvol leven. Ook in de toekomst. ■

Gezonde
producten
komen voort
uit een gezond
landbouw-
systeem

MET GOED BODEMBEHEER KOOLSTOF VASTLEGGEN

“De hoeveelheid CO₂ die we door het gebruik van fossiele brandstoffen in de lucht pompen is onnatuurlijk. Daar moeten we iets aan doen. Volgens mij heeft biodynamische landbouw dé sleutel in handen. Met goed bodembeheer kunnen we zonder negatieve bijwerkingen enorm veel organische stof vastleggen. Dat heeft voordelen voor zowel bodem als klimaat. We moeten dan wel stoppen met ploegen. Met bodembewerking maak je het bodemleven kapot en breekt ook het organische stof weer af tot CO₂. Op mijn bedrijf doe ik onderzoek naar direct-zaai. Voor een direct-zaai-machine hoef je de grond niet te apart los te maken. Je kunt zaaien waar nog andere gewassen staan of oogstresten of organisch materiaal liggen. Het is mijn droom om alle gewassen zo te zaaien, maar het lukt nu alleen nog met groenbemesters.”

RAYMOND NIESTEN, AKKERBOUWBEDRIJF DE POSHOOF IN MAASTRICHT

BARSTENSVOL LEVEN

“Van de wormen en mollen onder de grond tot de bloemen, bijen, kraaien en hazen boven de grond geef ik ruimte aan flora en fauna. Een grote diversiteit aan leven draagt bij aan de vitaliteit van het gehele systeem.”

KEES KONIJN, BD-FRUITTELER
IN DE ZUIDOOSTBEEMSTER

“Van nature zitten er enorm veel mineralen in de bodem. Die rijkdom proberen wij verder te ontwikkelen door het gebruik van dierlijke mest, compost en groenbemesters.”

JORIS KOLLEWIJN,
BD-AKKERBOUWER OP DE
LEPELAAR IN SINT MAARTEN

BIODIVERSITEIT

Voor een gevarieerd landschap

Ons leven op aarde is gebaseerd op een samenspel tussen ontelbare micro-organismen, insecten en insectenetende dieren waaronder vogels. Er is een directe relatie tussen het gebruik van kunstmest, van chemisch synthetische bestrijdingsmiddelen (waaronder de uiterst giftige neonicotinoïden), en het verdwijnen van de biodiversiteit, waaronder de uitstervende bijen die voor de bestuiving van onze gewassen zorgen. Dat vormt een directe bedreiging van onze voedselvoorziening.

Bij biodynamisch werkende boeren en tuinders geen 'landschapspijn'; uitgeputte bodems en 'groene' woestijnen door chemisch-synthetische middelen. Onze boeren zorgen voor een levend, afwisselend landschap - met een verplichting van 10%

biodiversiteit van het areaal - met bloemen en kruiden langs de akkers. Steeds meer boeren houden ook bijen. Dit alles zorgt voor kwetterende vogels en zoemende insecten. Wij laten zien dat we zonder milieubelastende chemische stoffen en bewerkingen kunnen. Wij telen ons veevoer voor het grootste deel zelf om ontbossing van grote gebieden elders op de wereld te voorkomen.

Biodynamische boeren zien hun bedrijf als een levend organisme, waarbij ze zo weinig mogelijk insleep van buiten willen hebben. Daarom is duurzaamheid bij ons geen hype, maar diep geworteld in ons DNA. Het Demeter-logo staat hiervoor garant. Kies je voor Demeter, dan kies je voor een gevarieerd landschap. Zo draag je bij aan de vitaliteit van jezelf en je omgeving. Voor nu én later. ■

DIERENWELZIJN

Dieren verzorgen naar hun aard

De gerichtheid op een zo hoog mogelijke productie en zo laag mogelijke prijzen heeft een sector gebaard: de intensieve veehouderij waarvan de uitwassen steeds zichtbaarder zijn geworden. megastallen, fijnstof, mestoverschotten, dierziekten op een schaal die hele gemeenschappen ontwricht. Een ontwikkeling die ten koste gaat van mens, dier en milieu, hier en in de landen waar op grote schaal veevoer wordt verbouwd voor onze dierhouderij ten koste van de natuur en lokale voedselvoorziening.

Voor onze BD-boeren staan dieren in dienst van de akkerbouw en ondersteunen de bodemontwikkeling, of ze staan op gronden waar akkerbouw niet mogelijk is. Er is respect voor de aard en eigenheid van elk dier. Daar passen geen megastallen met extreme vleesrassen bij of zoveel mogelijk melk uit een koe halen. Wel een koppel dieren in overeenstemming met de eigen beschikbare voeder-oppervlakte, soms uitgebreid met een te begrazen aangrenzend natuurgebied. Dat maakt het gebruik van krachtvoer en antibiotica nagenoeg overbodig.

Onze dieren krijgen 100% biologische voeding en de boeren verminken hen niet: bij ons koeien en geiten mét hoorns, varkens mét staart en kippen mét snavel. Wij verzorgen hen via een diervriendelijk leven - qua dierenwelzijn gaan Demeter-normen verder dan bio - met een optimaal verblijf met biologisch stro. Weidegang is verplicht en bij de kippen zorgen de aanwezige hanen dat zij zich veilig voelen. De gezonde mest van eigen dieren of van een BD-boer in de buurt gebruiken we op onze akkers.

Een ontwikkelingsvraagstuk waar binnen de biodynamische landbouw aan wordt gewerkt is om ook alle mannelijke dieren tot volwassenheid te laten komen. Maar daar hebben we de afzetkanalen en jou als consument de komende jaren hard bij nodig. Dat geldt ook voor kalfjes bij de koe, waar veel van onze boeren wel mee experimenteren, maar waar we –nog niet tot een voor iedereen geldende norm zijn gekomen. Bij ons staat alles met elkaar in verbinding, als een groot voedselweb. Een gezonde bodem, geeft gezond voedsel aan gezonde dieren die zorgen voor de beste kwaliteit voedsel. ■

Kies je voor een dieet met dierlijke eiwitten, kies dan voor Demeter kwaliteit.

Over kalfjes bij de koe

Respectvol omgaan met het leven en de levensprocessen, is voor Gerlof de essentie van zijn werk: "Binnen het landbouwsysteem geef ik zoveel mogelijk ruimte voor eigenheid. Zo laat ik uit respect voor het moederschap de kalfjes bij de koeien lopen. Het blijft een hoop gedoe, die kalfjes denderen overal naartoe en het kost me veel melk, maar het geeft mij ook plezier als ik de kalfjes met hun moeders in het weiland zie staan."

GERLOF PRONK, NAOBERHOEVE

KOEIEN MET HOORNS Demeter boeren kiezen ervoor om koeien hun hoorns te laten houden. Niet alleen omdat dit bij de koe hoort, maar ook omdat het een orgaan is (als de koe wordt onthoord, sijpelt daar bloed uit) met holtes die verbonden zijn met de neusholtes en een rol spelen bij reuk en stofwisseling. Ook onttrekt de koe bij zwangerschappen mineralen uit de hoorns die anders uit de klauwen komen, waardoor gehoornde koeien minder klauwproblemen hebben.

VITALE VOEDING

Voor lichaam en geest

Het eten van sterk bewerkt fabrieks-voedsel komt in een steeds negatiever daglicht te staan als veroorzaker van tal van welvaartsziekten. Juist onbewerkt, vers voedsel gekweekt in levende bodems zou de basis van ons voedselpatroon moeten vormen, levensmiddelen in de letterlijke betekenis van het woord. Bij Demeter staat het stimuleren van het 'levende', beginnend bij het bodemleven, centraal bij het produceren van voedsel. Van een gezond microbiom (het totaal aan microben) in de bodem, via de planten en dieren naar een gezond microbiom van de mens.

Met zo mogelijk zaadvaste rassen en vrij van genetische modificatie krijgen planten de tijd om zich in de volle grond rustig te ontwikkelen in plaats van te worden opgejaagd met kunstmest. Zo krijgen de planten de beschikking over een rijk pallet aan belangrijke nutriënten.

Producten met het Demeter-keurmerk hebben ook na de oogst geen of zo min mogelijk bewerkingen ondergaan. Zo wordt onze melk niet gehomogeniseerd (waardoor de vetstructuur intact blijft). Voor de bereiding van andere producten zijn alleen kruiden, specerijen en pure extracten toegestaan. Hiermee zorgt Demeter voor pure, volwaardige voeding voor onze lichamelijke en geestelijke gezondheid.

KOMKOMMERS VOL LEVENSKRACHT

Neem een gangbare en biodynamische komkommer. Snijd ze in plakken, wikkel ze in de oorspronkelijke vorm in folie en bewaar ze 16 dagen in een broedstoof bij 18°C. Deze proef deden Petra Essink en Paul Doesburg, auteurs van het boek 'Barstenvol leven' Het resultaat? **De gangbare komkommer was rot en de biodynamische weer aan elkaar gegroeid.** ■

Gangbaar geteelde komkommer na 16 dagen

Biodynamisch geteelde komkommer na 16 dagen

BARSTENSVOL LEVEN

MET VOEDING BIJDAGEN AAN DE GEZONDHEID VAN MENSEN EN AARDE

“We verkopen niet alleen natuurvoeding maar we delen een zienswijze hoe het anders kan in de wereld,” aldus Roosmarijn.

“Met kookworkshops, lezingen en opleidingen laten we onze klanten zien hoe je gezond kunt leven en tegelijkertijd de balans met de natuur kunt herstellen. Dat klimaatverandering in zo'n extreemheid op ons afkomt, en dat onze overheid het oude landbouwsysteem zo moeilijk loslaat, vind ik zorgwekkend. Daarom zet Roosmarijn zich naast haar werk voor de Gimsel in als voorzitter van de Biowinkelvereniging van Bionext.” Dat wij het voedselsysteem van de toekomst in handen hebben, moeten we veel beter gaan vermarkten. Ik wil toekomst doorgeven aan mijn kinderen, een aarde waarop ze verder kunnen bouwen.”

ROOSMARIJN SAAT, GIMSEL - GROENE PASSAGE- ROTTERDAM

BIODYNAMISCH VOEDSEL MAAKT JE BLIJ

Volgens Eric heeft de corona-crisis ons wakker geschud: “Iedereen heeft het opeens over gezondheid en voorzichtig zijn. Dat is onlosmakelijk verbonden met goed eten. Als je cola en chips in je mond stopt, eet je calorieën waar je futloos van wordt. Met de versheid en vitaliteit van biodynamisch geteeld voedsel geef je energie aan zowel lichaam als geest. Het doet iets met je mind-set: je wordt er blij van. Als ik met biodynamische boeren en tuinders spreek, voelt heel mijn hart dat hun aanpak deugt. Deugen is het werkwoord voor duurzaamheid. Vanuit hun holistische kijk op bodem, kosmos en het menselijk brein kunnen zij duurzaam voedsel produceren van energetische topkwaliteit. Daar is niks geheimzinnigs aan. Dat proef je gewoon.”

CHEF-KOK ERIC VAN VELUWEN

Demeter normen

De kernwaarden van Demeter - *bovenop de biologische regelgeving zoals het verbod op het gebruik van kunstmest en van chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen* - komen tot uiting in onder andere de volgende normen:

LEVENDE BODEM

- Bemesting gericht op bodemvoeding i.p.v. plantenvoeding (max. 112 kg N/ha)
- Verbod op stomen van de grond
- Alleen biologische of Demeter mest

LEVENSKRACHT

- Toepassing van BD-preparaten
- 100% biologisch voer en gebruik van biologisch stro
- Bedrijfseigen voer en melk
- Bedrijfseigen mest of door samenwerking met biologische of BD partnerbedrijf
- GGO-vrij

BIODIVERSITEIT

- Minimaal 10% biodiversiteit
- Ruime vruchtwisseling en toepassing van groenbemesting

DIERENWELZIJN

- Verplichte weidegang voor alle dieren
- Verbod op onthoornen van of bij de koeien en geiten en het knippen van snavels en staarten
- Verbod op extreme vleesrassen
- Verbod op reproductie via embryotransplantatie
- Minimaal 2 hanen per 100 hennen
- Max. 5 leghennen per m² en 4m² buitenuitloop per kip
- Stallen met ruimte, licht en goede ventilatie

VOEDSELKwaliteit

- Melk mag niet worden gehomogeniseerd
- Alleen kruiden, specerijen en pure extracten zijn toegestaan
- Conservering op basis van nitriet, citroenzuur en ascorbinezuur zijn niet toegestaan

Het Demeter-keurmerk werd in een onafhankelijk onderzoek van Milieu Centraal verkozen als topkeurmerk vanwege onderscheidende normen en onafhankelijke inspecties. WWW.STICHTINGDEMETER.NL

BARSTENSVOL LEVEN

“Preparaten die we in de biodynamische landbouw toepassen, ondersteunen het opnemen van kosmische kwaliteiten, waarmee de planten levenskrachtiger worden. Ik kan het niet aantonen maar ik heb sterk het gevoel dat wijzelf, met het eten van deze levenskrachtige gewassen, ook opener en gevoeliger worden voor alles wat er leeft tussen hemel en aarde.”

GINEKE DE GRAAF, TUINDER OP DE BEERSCHE HOEVE IN OOSTELBEERS

Stichting Demeter is verantwoordelijk voor de voorlichting over het Demeter keurmerk en de certificering, uitgifte en borging van het keurmerk in Nederland en Vlaanderen.

Colofon

Tekst: Bert van Ruitenbeek
en Annelijn Steenbruggen
Foto's: Annelijn Steenbruggen
Opmaak: Wunderwald
Drukwerk: Buro Laga
© Stichting Demeter

demeter

you will grow

KRISPIJN VAN DEN DRIES
BioRomeo, Ens

EET MEER
VITALITEIT

Langzaam maar zeker worden we ons ervan bewust dat onze op voortdurende groei gestoelde economie tegelijk de natuurlijke bronnen van ons bestaan onherstelbaar aantast. Er is een heel andere definitie nodig van groei, meer gericht op persoonlijke groei en kwaliteit van leven. In verbinding met de natuur met voedsel dat wordt verbouwd met behoud van bodemvruchtbaarheid en biodiversiteit. Toekomstbestendig. 'You Will Grow' is het motto van de internationale Demeter campagne. Met een keuze voor Demeter producten ondersteun je je persoonlijke groei en vitaliteit; de groei van een daadwerkelijk duurzame landbouw en van een beweging van boeren en burgers die zorg willen dragen voor onze toekomst.

Demeter is het kwaliteitskeurmerk voor biodynamische landbouw en voeding

www.stichtingdemeter.nl